

מהם מחדלי חקירה וכיצד ישפיעו על תוצאת המשפט הפלילי

האם עדות של שוטר מספיקה להרשיע אדם, גם אם לא נאספו ראיות בשטח? ההליך הפלילי מתחיל בחקירה של המשטרה וזו מניחה בסיס לראיות על העבירה הפלילית שנעשתה. החוק בישראל מניח כי אדם זכאי עד שהוכח כי הוא אשם ולכן, אם התרשלה המשטרה בחקירתה, ייתכן ולא הובאו ראיות שהיו יכולות להביא לזיכוי החשוד. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר להלן מהם מחדלי חקירה, באיזה שלב של ההליך הפלילי הם רלבנטיים ומה המשמעות שלהם למשפט.

מהם מחדלי חקירה

כל [משפט פלילי](#) מבוסס על [חקירת משטרה](#) שבוצעה עוד קודם לכן באמצעים שונים. מטבע הדברים תהיה החקירה השלב הראשון של ההליך והיא מתרחשת על ידי חקירה ישירה של החשוד, איסוף ממצאים, חיפוש בבית או בבית העסק לפי הצורך וכך הלאה.

החקירה המשטרית מבוססת על האכסיומה המשפטית הנהוגה בישראל והיא כי כל אדם הוא בחזקת חף מפשע עד שהוכחה אשמתו. מכאן, מטרת החקירה היא לא לשם הרשעת החשוד אלא לחשיפת האמת, בין אם היא תוביל להרשעת החשוד ובין אם לזיכוי.

ממה נגרמים מחדלי חקירה?

- לחץ של זמן, עומס ומשאבים מוגבלים של המשטרה.
- החוקרים "מעגלים פינות", מניחים הנחות מראש כי אשמתו של החשוד ברורה וכך לא מבצעים חקירה יסודית שהיא הבסיס להליך המשפטי.
- שוטרים וחוקרים הם בני אדם ועלולים לטעות, גם אם נערכו לחקירה היטב.
- טעות מצדם של החוקרים עלולה לגרום להאשמת חפים מפשע ולאי צדק משווע. גם אם בסופו של דבר האדם יזוכה, עצם ההעמדה שלו לדין בגלל מחדל חקירה פוגע במוניטין שלו ומפר את שגרת חייו.

דוגמאות למחדלי חקירה

הטיעון כי המשטרה לא ביצעה חקירה בכלל או לא ביצעה אותה כראוי, עומד לרשות ההגנה של הנאשם. כמובן שיש להוכיח כי אילו החקירה כן בוצעה כיאות, אפשר היה אולי לזכותו ואין מדובר על כך שכל מחדל מוביל בהכרח לזיכוי. דוגמאות למחדלי חקירה שמערך ההגנה במשפט יכול לאתר:

- לא נערכה בדיקת טביעות אצבעות בחפץ שנטען כי בוצעה בו עבירה. למשל, עדים ראו אדם משתמש בסם לא חוקי, אולם לא בדקו טביעת אצבע על גבי מכשיר ששימש לצריכת הסם. על אף העובדה שיש עדים למעשה, מדובר במחדל חקירה.
- עדים לא נחקרו.
- לא בוצע איסוף ראיות בשטח - אדם מואשם כי רכב ברכב גנוב, אולם הרכב לא צולם ולא תועד.
- לא בוצעה בדיקה גופנית של מתלונן.

- אי ביצוע מסדר זיהוי קולות.
- לא נבדקה כלל גרסת החשוד.
- החשוד לא נחקר על נושא מסוים.
- לא נבדק אליבי שהחשוד מסר.
- לא נבדק סיפור רקע כגון יחסים בין בני זוג.
- המשטרה השתמשה בתחבולה שהפירה את זכותו של החשוד להימנע מהפללה עצמית.
- המשטרה השתמשה באמצעי חקירה שפוגע בעשיית הצדק.
- המשטרה השתמשה באמצעי חקירה לא חוקי.

על ההגנה לבדוק כי לא התבצעו מחדלי חקירה, כחלק מהכנת כתב הגנה. חשיפת מחדלי החקירה יכולים להתרחש בכל נקודת זמן של ההליך הפלילי: מעצר ימים, מעצר עד לתום ההליכים, טענות הגנה מקדמיות, תיק הטיעונים עצמו, מעמד הענישה וכמובן שלב הערעור. עם זאת, יש להכיר את החוק ולדעת מהי חקירה לא חוקית, כדי להשתמש בטיעון זה. שימוש מוטעה בטענת מחדלי חקירה עלול אף להזיק לחשוד.

המשמעות של מחדלי חקירה למשפט

אם נמצא כשל בחקירת המשטרה, ההגנה יכולה לפעול כך:

- ההגנה נדרשת להוכיח קשר בין הכשל בחקירת המשטרה לבין קיפוח ההגנה של הנאשם.
- ההגנה נדרשת להוכיח כי אם פעולות מסוימות היו מתבצעות, היה אפשר לזכות את הנאשם. המשמעות היא שמחדל חקירה מקושר להטלת ספק במשפט הפלילי. השופט יכול לקבוע כי אם החקירה הייתה מתנהלת טוב יותר, אפשר היה לזכות את הנאשם.
- כמובן שאם ההגנה מגלה כשלים פליליים בחקירה, עליה להגיש תלונה למחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש), לפנות לרשויות התביעה וכיוצא בזה.

כדי להבהיר את הנושא, נביא דוגמה לחקירה לקויה. נניח אדם שהיה מעורב בקטטה ודקר אדם אחר. הוא טוען כי ביצע עבירה זו בגלל הגנה עצמית, אולם המשטרה לא בדקה את כל העדים ולא אספה ראיות בשטח. בדרך זו אי אפשר להפריך או לתמוך בגרסה שלו וכך יכול השופט להחליט לזכותו, גם אם יכול להיות שבפועל אכן זו לא הייתה הגנה עצמית אלא תקיפה. העדות של הנתקף אינה מספיקה ויש גם לחקור עדים, לאסוף ראיות בשטח ולחקור את החשוד עצמו.

לא כל חקירה לקויה מובילה לזיכוי

על אף הנאמר לעיל, יש לדעת כי לא כל חקירה לקויה מובילה בהכרח לזיכוי הנאשם. ההחלטה אם חשוד יזוכה או לא היא החלטה של בית המשפט הבודק אם בגלל מחדלי החקירה עולה חשש כי ההגנה של החשוד קופחה:

- לא כל הימנעות מחקירה היא מחדל חקירה.
 - לא כל מחדל חקירה גורם לנזק ראייתי.
 - לא כל נזק ראייתי או מחדל בחקירה מובילים לזיכוי.
- ההחלטה אם אלה יובילו לזיכוי תלויה בשאלה אם המחדל יקפח את ההגנה של האדם בדרך כזו, שבגללו חומר הראיות הקיים לא יאפשר להפיל או לזכותו.

חשוב לדעת כי מחדלי חקירה יכולים להיות רלבנטיים לסעיף מסוים ולא רלבנטיים לסעיף האשמה אחר, ולכן צריך לבדוק את כל הסעיפים שבהם מואשם האדם ואת כל החקירה שהתבצעה בהם. גם אם נראה כי "הקרב אבוד" וכי המשפט יסתיים לרעת הנאשם, אפשר להילחם על הצדק ואפשר לחפש רטרואקטיבית הוכחות למחדלי חקירה בכל שלב של ההליך הפלילי. הוכחה של מחדל חקירה גם בסעיף אחד יכולה להיות משמעותית מאוד עבור חשוד.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים:

[האשמת חפים מפשע עקב מחדלי חקירה](#)

[הגורמים להרשעת חפים מפשע בישראל](#)

[משפט פלילי - אופיו ומהותו](#)

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם מחדלי חקירה במשפט פלילי

מומלץ להתייעץ עם [עורך דין פלילי](#) כבר מהשלב שבו זומנתם לחקירה, כדי לוודא שההליך הפלילי מתנהל לפי חוק. לפעמים אפשר לסיים את מהלך המשפט מוקדם מהצפוי בגין טענה מוצדקת על מחדל חקירה, ולכן יש להיות מלווה בעורך דין פלילי מיומן בכל שלב. תחום הדין הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, מניעת יציאה ממנו. שלב היציאה יכול להיות בגלל הוכחה שאכן לא התבצעה עבירה, אך גם תודות לכשלים בירוקרטיים וביצוע כושל או לא חוקי של אחד מהשלבים שנסקרו לעיל.

היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך ביעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה זומנת [לחקירה משטרתית](#) או הוגש נגדך [כתב אישום](#) - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}